

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Johtaminen kielitietoisen työyhteisön jouduttajana

Tampere 19.2.2020

Katri Kuukka
Opetushallitus

Kielitietoisuus kuuluu kaikille

Mitä se mulle kuuluu?

Mitä se sulle kuuluu?

Mitä se niille kuuluu?

Muistuma kielitietoisuudestani

Kun Lappajärven poika Lapuan likkaa lohta perkaamaan opetti – likalla kädessä veitsi:

Paina sillä kärellä
sitä kalan vattaa!

Hä? Sehäl
luisuu mun
kären alta...!

Ei, kun sillä
veihten kärellä...!

Ai käriellä, olsit heti
sanonu.

... ja Susanin kieli(tietoisuus)juttu

Карандаш!

Kielitietoisuus kuuluu mulle:

*Se on tietoisuutta omista kielellisistä
resursseistani ja repertuaareistani*

Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen (POPS 2014)

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa.

Miksi?

Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun.

Millä tavalla?

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia.

Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa.

Kenen toimesta ja mihin suuntaan?

Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu

- *työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta*
- *johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista*
- *yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä*
- *pedagogiikasta ja ammatillisuudesta*
- *vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.*

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei.

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

- Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä
- Hyvinvointi ja turvallinen arki
- Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely
- Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
- Osallisuus ja demokraattinen toiminta
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Kielitietoisuus toimintakulttuurissa

Kielitietoinen toimintakulttuuri tarkoittaa

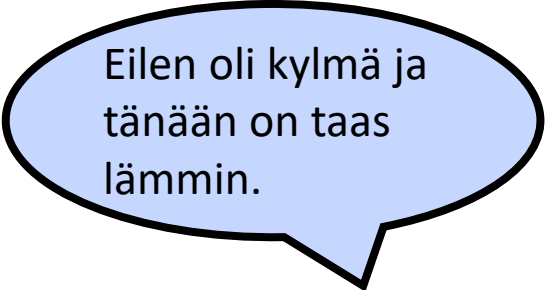
- kielen keskeisen merkityksen tunnustamista vuorovaikutuksessa ja oppimisessa
- tietoisuutta oppilaiden eri kielistä ja kielimuodoista
- kielten arvostamista ja näkymistä koulun arjessa
- kielitietoista *johtamista*

Koulumme tsekkaukseen (Roadmap)

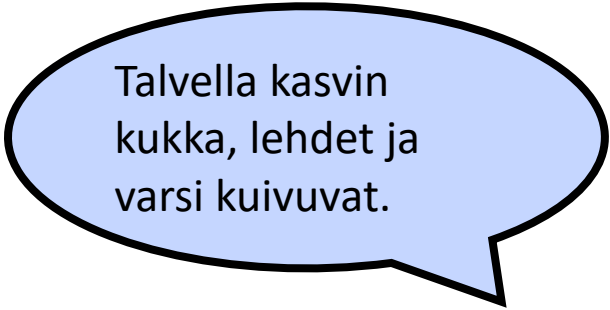
Koulussamme	vähän tai ei lainkaan	jossain määrin	riittävästi	hyvin	ei sovellu/ en tiedä
annetaan suuri merkitys kielen oppimisen tukemiselle.					
käytämme aikaa opetuskielen oppimiseen liittyvien käytänteiden pohdintaan.					
eri oppiaineiden opettajat tekevät yhteistyötä opetuksen suunnittelussa ja huomioivat kielen merkityksen oppimisessa.					
olemme kiinnostuneita oppilaiden käyttämisestä kielistä ja siitä, miten he ovat ne oppineet.					
tiedän, mitä kieliä opettajat ja koulun muu henkilökunta puhuvat.					
on yhteinen käsitys siitä, mitä muita kieliä oppitunneilla voi käyttää opetuskielen lisäksi.					
käytettävät kielet ovat esillä julisteissa, opasteissa jne.					
tarjoamme keskeiset dokumentit eri kielillä.					
kannustamme oppilaita käyttämään osaamistaan kieliä oppimisen tukena.					

Kielitietoisuus kuuluu sulle:

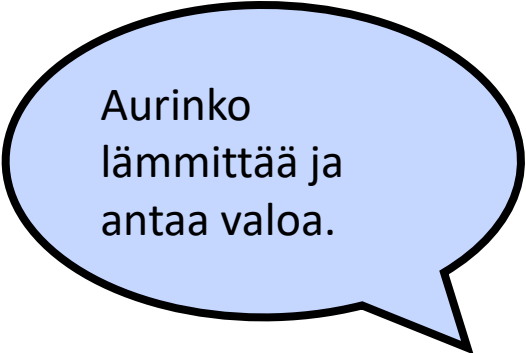
*Se on tietoisuutta yhteisön kielellisestä
monimuotoisuudesta ja sen arvostamisesta
sekä kielitietoisen opetuksen
mahdollistamisesta*

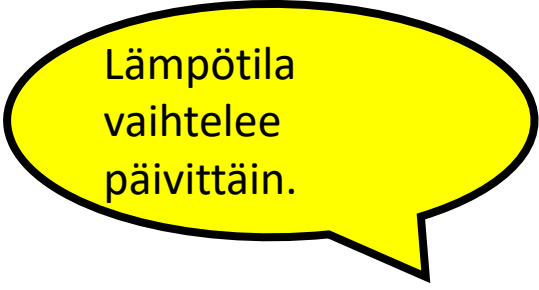
Eilen oli kylmä ja
tänään on taas
lämmin.

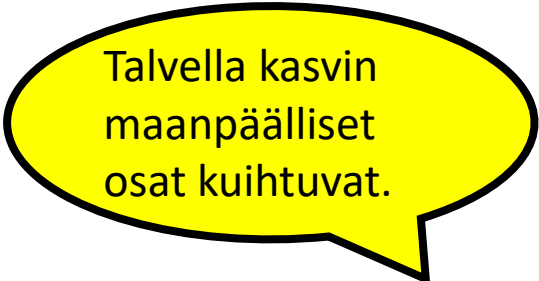
Talvella kasvin
kukka, lehdet ja
varsi kuivuvat.

Aurinko
lämmittää ja
antaa valoa.

Lämpötila
vaihtelee
päivittäin.

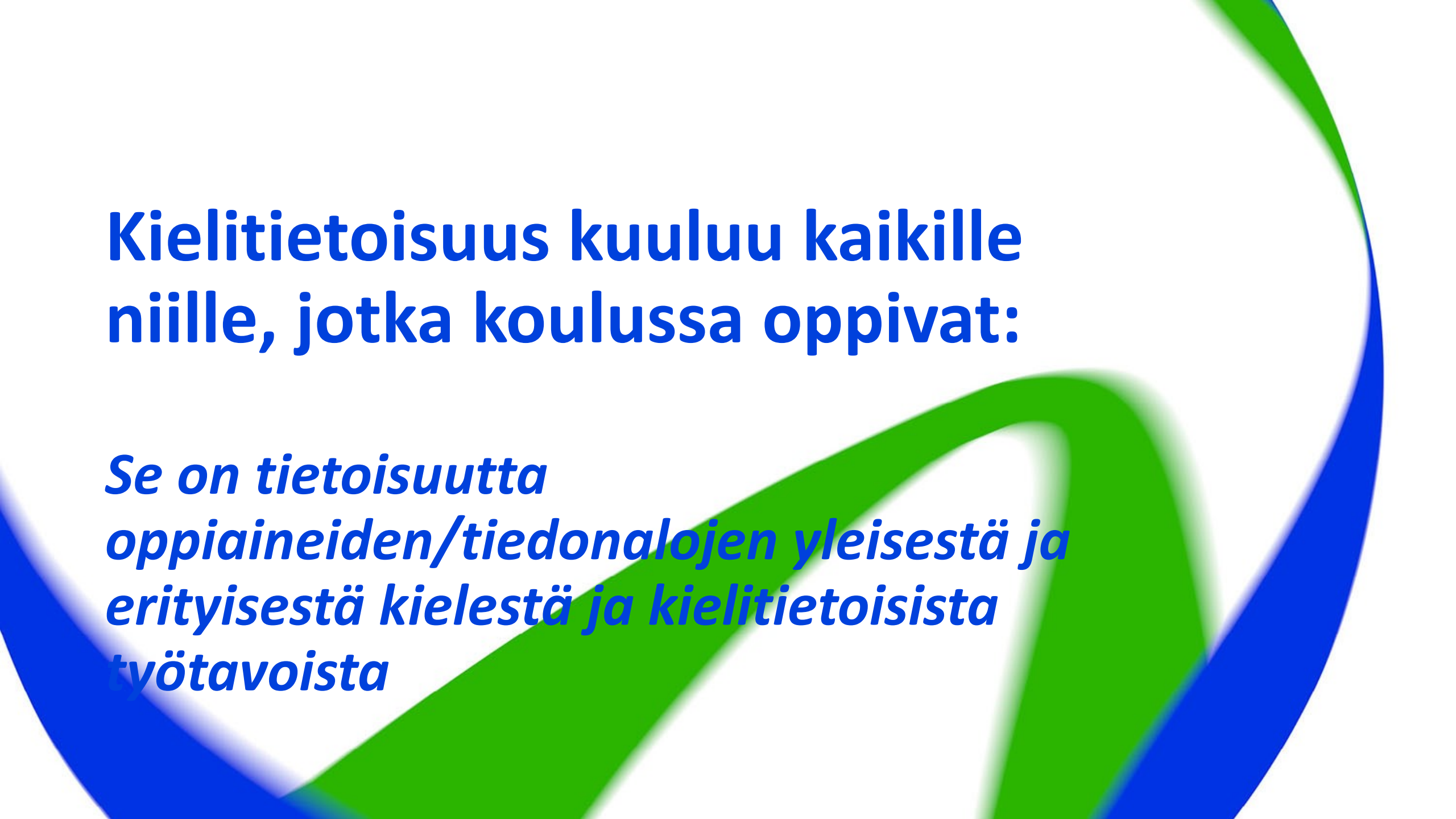
Talvella kasvin
maanpäälliset
osat kuihtuvat.

Aurinko säteilee
lämpöä ja valoa.

Yleinen tiedonalojen kieli on esim. kieli, jolla oppilas lukee uutissivuston tekstejä tai tekee työhakemuksen. Erityinen tiedonalojen kieli on esim. matematiikan sanallisten tehtävien kieli rakenteineen ja traditioineen.

Tiedonalojen kieli on useimmille suomenkielisille lapsille vieras kieli koulun alkaessa. Jos lapsen kanssa on luettu lasten tietokirjoja ja avattu käsitteitä, keskusteltu, tiedonalan kieli ei ole koulussa vaikeaa.

**Kielitietoisuus kuuluu kaikille
niille, jotka koulussa oppivat:**

***Se on tietoisuutta
oppiaineiden/tiedonalojen yleisestä ja
erityisestä kielestä ja kielitietoisista
työtavoista***

Valitkaa yksi repliikki ja argumentoikaa kielitietoisesti

- Enhän mä oo mikään äidinkielen opettaja. Eihän nyt fysiikassa oo paljon lukemista.
- Ainahan me ollaan otettu kieli huomioon, ei tässä ole mitään uutta...
- Pitäiskö mun ruveta korjaamaan pisteitä ja pilkkuja?
- Jos on valmistava käyty, niin luulisi osaavan. Mutta kun ne ei osaa.
- Nykyisin niillä on niin huono sanavarasto. Kaksi tiesi, mikä on lähetyssaarnaaja.

Argumentit osoitteeseen katri.kuukka@oph.fi 😊

Johtaminen

(esim. Stodgill 1950; Leithwood & Riehl 2003; Ruohotie 2006; Lumby & Coleman 2007)

- suunnan antamista ja muihin vaikuttamista haluttujen ja jaettujen tavoitteiden saavuttamiseksi
- ilmenee sosiaalisessa kontekstissa ja palvelee sosiaalisia päämääriä
- perustaltaan eettistä

Mistä johtaminen koostuu?

(Moos, Day & Johansson 2011: *International Successful School Principalship Project [ISSPP] 2001* → muokattu KK)

Suunnan
määrittäminen

Ihmisten
ymmärtäminen
ja heidän
potentiaalinsa
kehittäminen

Yhteisön
kehittäminen ja
johtaminen

OPSin
toteuttamisen
johtaminen

Verkostojen
johtaminen

MITEN NÄMÄ ILMENEVÄT KIELITIETOISESSA KOULUSSA?

Kenen on vastuu...?

(Brooks & Morita-Mullaney 2010)

- *Many school principals leave the instructional fate of emergent bilingual students in the hands of 'unofficial' teacher leaders, most commonly bilingual and English as second language (ESL) teachers. These teachers are typically knowledgeable about emergent bilinguals and their educational needs, but often times not well-positioned to leverage cohesive school-wide change.*

Koulun johtaminen ja kielipolitiikan muutos

(Ascenzi-Moreno, L. S. Hesson & K. Menken 2015)

- monikieleilyyn (translanguaging) perustuva projekti
- Siihen liittyvässä tutkimuksessa koulun johtamisessa tapahtui merkittäviä
 - rakenteellisia muutoksia hierarkkisuudesta yhteistoiminnalliseen
 - ideologisia muutoksia yksikielisyydestä monikielisyyteen
- johtajalla keskeinen rooli koulun monikielisen kielikasvatuksen menettelytapojen ja käytäntöjen kehittämisessä
- jaetun johtamisen korostuminen

Kielitietoisuutta edistävät johtamisen rakenteet

(Hunt 2011)

- tutkimus johtamisen vaikutuksesta kaksikielisten koulujen tuloksellisuuteen:
 - toimintakulttuurissa yhteistä
 - yhteinen missio
 - yhteistoiminnallinen ja jaettu johtajuus
 - luottamus
 - joustavuus

“[E]ffective leadership cultivates the conditions to create a learning community within which diversity is seen and used as a building block for the betterment of the whole, students and teachers alike.” (Hunt 2011)

Matkaeväitä ja tiekartta

- kielitietoisien opetuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin on annettava riittävästi
 - aikaa
 - tilaa
 - tukea
- näkökulmina
 - oikeudenmukaisuus
 - tarkoituksenmukaisuus
 - johdonmukaisuus

www.ecml.at/roadmapforschools

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

